

Jaarverslag Duurzaamheid & Milieu Alrijne Zorggroep 2023

Saskia Wesseling

Coördinator Duurzaamheid

Fedor Veldmaat

Milieu/veiligheidsadviseur ADR

Inhoud

Voorwoord.....	7
1. Profiel Alrijne Zorggroep	7
2. Duurzaamheidsvisie Alrijne Zorggroep.....	10
2.1 Duurzaamheid vanuit de cliënten/ patiënten	11
2.2 Duurzaamheid vanuit de stakeholders.....	12
2.3 Duurzaamheid vanuit Alrijne.....	12
3. Overzicht uitgevoerde activiteiten in 2023	12
3.1 Milieuthermometer Zorg.....	15
3.2 Duurzaam inkopen	15
3.3 Duurzaam (ver)bouwen.....	16
3.4 Circulaire bedrijfsvoering	16
3.4.1 Stappen naar een circulaire bedrijfsvoering	16
3.4.2 Omvang afvalstromen	18
3.5 Energie en CO2	20
3.5.1 Stappen naar een CO2-vrije energievoorziening.....	20
3.5.2 Verbruik elektriciteit, gas en (afval) water	22
3.6 Zichtbaarheid Duurzaam Alrijne voor stakeholders.....	27
3.7 Overige aspecten.....	27
3.7.1 Gevaarlijke stoffen	28
3.7.2 Inspecties.....	29
3.7.3 Green Teams	29
3.7.4 Start SUP traject.....	30
3.7.5 Inzet studenten duurzaamheid	30

3.7.6 Kartrekkers duurzaamheid/ visie	30
---	----

Samenvatting Duurzaam Alrijne in beeld

Opnieuw behalen Milieuthermometer Zorg Goud

Duurzaamheid in strategisch beleid

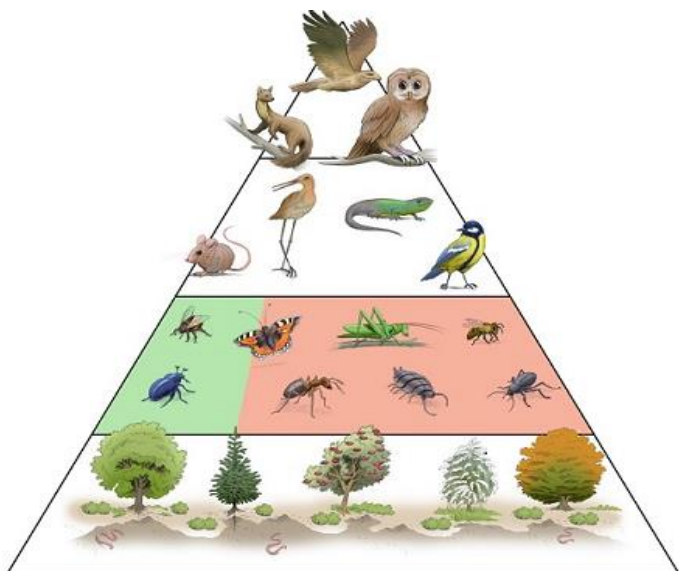
We zetten onze mensen, middelen en locaties optimaal en duurzaam in

Ondertekening Green Deal 3.0 6 april 2023

Plaatsing bijenkasten Leiden

Uitvoering bio diversiteitsplan

Uitvoering mobiliteitsplan

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag Duurzaamheid en Milieu 2023 van Alrijne Zorggroep. Hierin staat wat Alrijne in 2023 bereikt heeft op het terrein van duurzaamheid en milieu.

Alrijne Zorggroep is op diverse terreinen voortdurend bezig met duurzaamheid en milieu en onderstreept het belang van deze duurzame bedrijfsvoering door ook in de toekomst blijvend te voldoen aan de eisen gesteld in de Milieuthermometer Zorg en hiermee actief te werken aan de door de Green Deal gestelde doelen. Hierdoor is het certificeren voor de Milieuthermometer Zorg de leidraad van ons duurzaamheidsbeleid.

In 2023 is duurzaamheid blijvend onder de aandacht gebleven. In grote lijnen is er afname in afval, is gestart met scheiding circulaire afvalstromen en is er een sterke afname in gebruik van energie te zien waardoor de CO₂-uitstoot door energie en waterverbruik, verlaagd is ten opzichte van het jaar 2022 met 23.1 % en ruim **50 % minder dan peiljaar 2018**.

1. Profiel Alrijne Zorggroep

Alrijne Zorggroep levert ziekenhuis- en verpleeghuiszorg en bestaat uit vijf locaties: Alrijne ziekenhuislocaties Leiden, Leiderdorp en Alphen a/d Rijn en verpleeghuislocaties Leythenrode in Leiderdorp en Oudshoorn in Alphen a/d Rijn. In 2021 is het kantoorgebouw “de Overkant” in Leiderdorp in gebruik genomen. Dit gebouw huisvest de kantoorfuncties van de ondersteunende diensten.

Alrijne Zorggroep heeft ruim 4.000 medewerkers (vrijwilligers meegeteld).

Uniek aan Alrijne Zorggroep is de verbinding tussen ziekenhuis- en verpleeghuiszorg. Mede hierdoor kan de organisatie goed inspelen op de (verwachte) zorgvraag in de regio.

Alrijne Ziekenhuis

Locatie Leiden

Locatie Leiderdorp

Locatie Alphen ad Rijn

Alrijne Ziekenhuis is een opleidingsziekenhuis en heeft vrijwel alle specialismen in huis. Er wordt nauw samengewerkt met andere zorgaanbieders in de regio.

Alrijne Ziekenhuis biedt poliklinische zorg (alle locaties), verpleegzorg (Leiden en Leiderdorp), revalidatie zorg (Leiden en Alphen) en specialistische zorg zoals intensive care, spoedeisende hulp en hartbewaking (Leiderdorp). Daarnaast zijn er diverse laboratoria: pathologisch (Leiderdorp), radiodiagnostisch (Leiderdorp) en medisch microbiologisch (Leiden).

Alrijne Verpleging en Verzorging (Woonzorg)

Woonzorg locatie Leythenrode

Woonzorg locatie Oudshoorn

Verpleeghuis Leythenrode biedt deskundige zorg en behandeling in een huiselijke omgeving. Cliënten kunnen in Verpleeghuis Leythenrode terecht voor dagbehandeling, tijdelijk verblijf en langdurig verblijf. Daarnaast levert Verpleeghuis Leythenrode, met een speciaal opgeleid team, zorg in de laatste levensfase. In 2023 is gestart met de afbraak van gedeelten van het gebouw en is er gestart met de nieuwbouw. In eerste instantie zal 2/3 van de nieuwbouw opgeleverd worden in 2025. De nieuwbouw is naar de laatste stand duurzaam ontwikkeld en nagenoeg gasloos.

Verpleeghuis Oudshoorn biedt zorg in de vorm van 'kleinschalig wonen', zowel voor cliënten met een somatische aandoening als voor cliënten met een vorm van dementie. Het verpleeghuis telt 22 woningen met acht eenpersoonkamers, sanitaire ruimten en een grote gezellige huiskamer. Binnen de woningen vinden de dagelijkse activiteiten plaats. Een vast team van medewerkers bestiert het huishouden, is verantwoordelijk voor de zorg, het welzijn en de dagbesteding binnen de woning.

Kantoorgebouw “de Overkant”

Het kantoorgebouw de Overkant huisvest een groot gedeelte van onze administratie. In het pand zijn meerdere vergaderzalen en overlegruimten aanwezig. Er zijn 237 werkplekken in het pand voor verschillende afdelingen zoals HR, I&A, Communicatie, etc.

2. Duurzaamheidsvisie Alrijne Zorggroep

Alrijne Zorggroep is zich bewust van de verantwoordelijkheid die zij heeft voor patiënten, bezoekers, medewerkers en de omgeving als het gaat om het milieu en de samenleving.

In 'duurzaam = vitaal' spreekt Alrijne Zorggroep de intentie uit om verantwoording af te leggen aan de maatschappij ligt Alrijne toe hoe zij de komende jaren aan duurzaamheid gaat werken.

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van onze organisatiefilosofie. Daarmee bedoelen we dat Alrijne het als haar verantwoordelijkheid ziet om een duurzame organisatie te zijn. Bij alle keuzes die Alrijne maakt wordt gekeken naar het effect op de lange termijn: op de zorg maar ook op het milieu en op werk in de toekomst.' Door duurzaam met de zorg te verbinden zorgen wij dan onze medewerkers, patiënten en bewoners zich vitaler voelen. bij Alrijne Zorggroep. Dit doen wij door op een groene en toekomstbestendige manier met onze mensen, techniek, processen en middelen om te gaan. We zijn ons bewust van onze verantwoordelijkheid om verdere schade aan het milieu en daarmee mensen tegen te gaan. Dit doen wij door op een duurzame manier met onze omgeving om te gaan en verspilling tegen te gaan.

Dit doet Alrijne door medewerkers een gezonde werkomgeving te bieden en te streven naar balans tussen de drie P's: People (mensen), Planet (planeet/milieu) en Profit (opbrengst/winst).

Alrijne wil koploper duurzaamheid zijn. Om dit te bereiken zijn er een aantal ambities geformuleerd en aangegeven wanneer deze gerealiseerd dienen te zijn. Dit doet Alrijne door te werken aan 4 pijlers; CO2-reductie, verspilling tegengaan, healing environment en groen dokteren. Voor elk van deze pijlers zijn doelen geformuleerd voor de lange termijn waaraan gewerkt wordt volgens de Lean methodiek.

Hieronder wordt beschreven hoe belangrijk duurzaamheid is voor Alrijne. Dit wordt vanuit drie verschillende invalshoeken gedaan: namelijk vanuit het perspectief van de cliënten/ patiënten, vanuit de stakeholders en vanuit de eigen organisatie.

2.1 Duurzaamheid vanuit de cliënten/ patiënten

Veel zorgorganisaties vinden duurzaamheid belangrijk en hebben dit in hun beleid geconcretiseerd. Maar wat vinden de cliënten en patiënten van zorgorganisaties van duurzaamheidsbeleid van zorgorganisaties, beïnvloedt het hun keuze? Om daar meer inzicht in te krijgen is door onderzoek van de patiënten Federatie Nederland. (ref. rapport Verduurzaming van de Zorg).

De belangrijkste conclusies hieruit zijn:

Kennis over verduurzaming van zorg ; Deelnemers hebben nog weinig kennis van verduurzaming van zorg: 93% van de deelnemers geeft aan hier niets tot een beetje van te weten. 47% van de deelnemers kan voorbeelden noemen van verduurzaming van zorg. Voornamelijk het hergebruiken van materialen, medicijnen en kleding, afval scheiden, digitale consulten, zonnepanelen en kleinere porties voedsel worden als voorbeelden genoemd.

Informatiebehoefte van deelnemers over verduurzaming van zorg; 61% van de deelnemers heeft behoefte aan (meer) informatie over verduurzaming van zorg. Zij willen met name alle informatie die voor hen beschikbaar is, doordat zij er nog weinig van weten. Ook willen zij graag concrete voorbeelden, zodat het duidelijker wordt wat verduurzaming van zorg betekent, wat er al gedaan wordt en wat zij zelf kunnen doen. Deelnemers die geen behoefte hebben aan informatie geven aan dat zij andere delen van de zorg, zoals de wachttijden en de kosten belangrijker vinden dit eerst moet worden aangepakt.

Belang van deelnemers bij verduurzaming van zorg ; 69% van de deelnemers vindt verduurzaming van zorg (heel) belangrijk. Zij vinden dat dit helpt met het betaalbaar houden van de zorg, maar geven ook aan dat dit niet ten koste mag gaan van goede zorg. Circa 6 op de 10 deelnemers zou informatie over duurzaamheid van behandelingen en van zorgaanbieders meewegen in hun keuze als deze beschikbaar zou zijn. Maar het zou niet het belangrijkste zijn, kwaliteit van zorg staat voor hen voorop.

Green Deal ; 72% van de deelnemers vindt de Green Deal (heel) belangrijk. Over de gehele linie zeggen de deelnemers dat zij niet zeker zijn of alle punten van de Green Deal haalbaar zijn.

Bijdrage leveren; De bereidheid om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van zorg is er, maar deelnemers hebben nog onvoldoende kennis van het onderwerp. 51% van de deelnemers wil graag helpen aan verduurzaming van zorg, maar weet niet hoe.

2.2 Duurzaamheid vanuit de stakeholders

Belangrijke stakeholders van Alrijne, zoals de gemeenten waarin onze voorzieningen staan en onze zorgverzekeraars en financiers, hechten belang aan duurzaamheid. Gemeentelijk beleid leidt ertoe dat realisering en exploitatie van ons vastgoed moet passen binnen steeds strengere voorschriften. De verzekeraars stellen in toenemende mate eisen aan duurzaamheid bij het contracteren van zorgproducten. Financiers bieden in toenemende mate aantrekkelijke arrangementen voor investeringen in duurzaamheid.

2.3 Duurzaamheid vanuit Alrijne

Afgezien van wat onze cliënten en stakeholders vinden, hecht Alrijne grote waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Alrijne heeft de Green Deal ondertekend en werkt hier actief aan door te blijven voldoen aan het gouden milieuthermometerzorg keurmerk. Om koploper in duurzaamheid te blijven zal Alrijne daadkracht en vitaliteit tonen door dit onderwerp structureel in te bedden in de organisatie. Het beleid wordt geborgd door de voortgang van de indicatoren die genoemd worden in de Milieu Thermometer Zorg en als leidraad de gestelde eisen in de Green deal 3.0.

Borging wordt ook bewerkstelligd door certificering en jaarlijkse audits door Certi Nederland en Milieu Keurmerk Nederland.

3. Overzicht uitgevoerde activiteiten in 2023

In het duurzaamheids- en milieuprogramma zijn de volgende punten opgenomen:

Missie visie duurzaamheid

- Uitvoering nieuwe missie en visie duurzaamheid, vastgesteld door de raad van bestuur

Milieuthermometer Zorg

- Behouden en opnieuw behalen van criteria voor certificering voor ziekenhuislocaties Leiden, Leiderdorp en Alphen aan den Rijn en Verpleeghuis Oudshoorn en behouden van certificering voor niveau goud in 2023.

Duurzaam inkopen

- Doorlopen jaarkalenders voor inbedding duurzaam inkopen in relevante trajecten.

- Algemene vragenlijsten maken voor leveranciers die niet onder punt 1 vallen.
- Gesprekken met Top 5 van Alrijne voeren, hoe kunnen deze leveranciers ons verder helpen.
- Opstellen wolkplan – plan voor verdere invulling vragenlijsten en consequenties.
- Evalueren werkprocessen duurzaamheid en vervolgplannen 2024.

Duurzaam (ver)bouwen

- Verdere implementatie duurzaam bouwen, onder meer bij verbouwing van afdelingen.
- Plan maken voor verder inzetten materiaalpaspoort.
- Start plannen nieuwbouw Leythenrode, E en T, waarbij duurzaamheid een prominente rol speelt
- Uitvoering MPG-berekeningen.

Afvalpreventie en -reductie

- Onderzoek en gedeeltelijke invoering van aparte inzameling plastics dat vrijkomt op verschillende afdelingen.
- Uitvoer van aparte inzameling onderzoekbank papier.
- Uitvoer PET-stroom radiologie.
- uitvoer PP-stroom OK
- Onderzoek naar het weglaten van overbodige componenten in verpakkingen.
- Gestart met uitvoer van uitdelen plaszakken binnen Alrijne. Dit om contrastmiddelen in het oppervlaktewater te reduceren.
- Start inzameling metalen disposables voor circulaire verwerking.

Energie en CO2

- Vervolg van het project 'vervangen traditionele verlichting door LED-verlichting' en uitrol hiervan.
- Vergroenen van (een deel van) de ingekochte energie naar 20% (Hollandse windenergie).
- verbeteren van project 'groene gevel' locatie Leiderdorp.
- Koppeling Alrijne Alphen en Oudshoorn voor de uitwisseling van koude.
- Afschalen luchtbehandeling OK Leiderdorp en Alphen na gebruikersuren.

Zichtbaarheid duurzaamheid

- Periodieke communicatie richting patiënten, cliënten, medewerkers en bezoekers volgens opgesteld communicatieplan.
- Aandacht voor duurzaamheid en milieu op Intranet en social media. Verschillende duurzaamheidsinitiatieven worden gedeeld op intranet en sociale media.

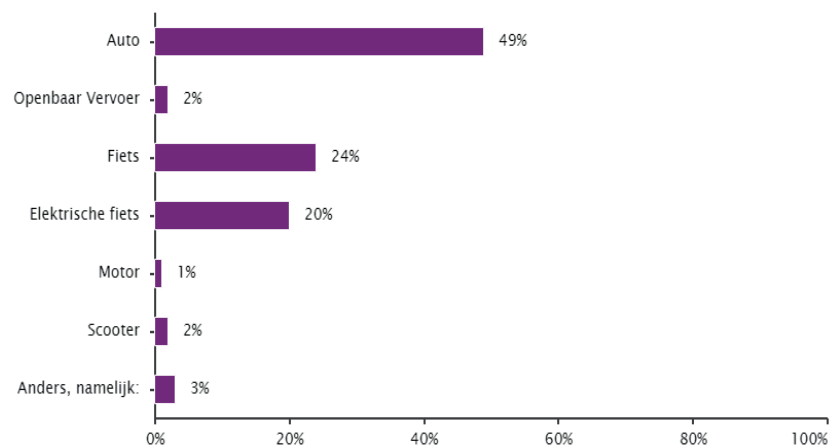
- Uitleg en instructie op afdelingen over afvalscheiding, afvalpreventie en energie gebruik.
- Verdere uitrol Green Teams binnen Alrijne.
- Plan opgesteld voor andere manieren van communiceren voor 2023
- Kartrekkers aangesteld die de missie en visie uitdragen en zichtbaarheid verhogen.
- Organisatie bijeenkomsten van Green Teams binnen Alrijne om informatie uitwisseling te stimuleren.

Opzet biodiversiteitsplan

Eind 2022 is in samenwerking met de firma de Wit, een biodiversiteitsplan opgesteld met voorstellen om deze uit te voeren. Voor alle locaties is bekeken wat er aan mogelijkheden zijn om effectief biodiversiteit te ondersteunen. In 2023 is uitvoering gegeven aan de voorstellen.

Opzet mobiliteitsplan

In 2022 heeft Alrijne een vervoer enquête uitgevoerd onder het personeel en bezoekers/patiënten. Met de uitkomst is een analyse gemaakt en vervolgens een mobiliteitsplan opgesteld met mogelijke uitdagingen en verbeterpunten. Uit het woon/werk onderzoek blijkt dat bijna de helft met de auto naar werk komt en dat daarvan 39 % minder dan 10 km enkele reis afgelegd. Hier wordt onderzocht hoe deze medewerkers duurzamer kan reizen.

Voor patiënten/bezoekers is een onderzoek uitgevoerd waarbij 69% aangaf dat deze met de auto komt. Deze groep is echter slecht te beïnvloeden vanwege dat zieken en mindervaliden het prefereren om met de fiets of het OV te komen.

Bij deze groep zijn maatregelen om te onderzoeken zoals consult op afstand (teams/telefoon) waarbij men niet meer op locatie hoeft te komen.

In 2023 is begonnen met de uitvoer van gestelde doelen in het plan kan een reductie van CO2 uitstoot worden behaald die gesteld zijn vanuit de overheid.

3.1 Milieuthermometer Zorg

Er is borging van alle plannen bewerkstelligd om te voldoen aan de criteria voor certificering op niveau goud voor 4 locaties van Alrijne Zorggroep in 2023. In maart 23 is voor alle locaties audits uitgevoerd door Certi Nederland en Milieukeurmerk Nederland en is niveau goud weer toegekend. Hiermee werken we actief aan de in de Green Deal 3.0 gestelde doelen.

3.2 Duurzaam inkopen

In 2022 is onder leiding van de coördinator duurzaamheid en aandachtsvelder duurzaamheid binnen inkoop een evaluatie georganiseerd om werkzaamheden rondom duurzaamheid en inkoop te verder te ontwikkelen. De punten die hieruit naar voren zijn gekomen zijn in 2023 met een uitloop naar 2024 in gang gezet. Hierbij gaat het onder andere om met elke inkoper de jaarkalender op duurzaamheid door te lopen en een plan van aanpak

opstellen voor de komende jaren. Inkoop is daarnaast begonnen met het versturen van vragenlijsten naar leveranciers die niet vanuit de jaarkalender verplichte duurzaamheidsvraagstukken vanuit de MTZ. Er is een vervolgplan opgesteld om te bepalen wat er gaat gebeuren met de vragenlijsten die terugkomen en hoe daar verder vorm aan moet worden gegeven. Deze is in 2023 verder uitgedacht. Daarnaast is gestart met gesprekken met leveranciers waar Alrijne een grote afnemer van is om mogelijkheden tot samenwerking te bespreken. Dit zijn de gesprekken met de Top 6 van Alrijne. Komende jaren worden deze gesprekken uitgebreid. Als laatste is er specifiek gekeken naar toetsing leveranciers H&T, waar inkoop al eerder een duurzaamheidsinventarisatie gedaan heeft.

In de missie en visie duurzaamheid van Alrijne is de pijler verspilling tegengaan ondergebracht bij de manager Hotel. Hierin staat onder andere dat er gewerkt moet worden aan het verhogen van de circulariteit binnen Alrijne. De komende jaren moet er een plan gemaakt worden om hier verdere invulling aan te geven. Dit wordt grotendeels ingevuld door het reusable tenzij plan, wat in opdracht van de raad van bestuur in 2023 en 2024 verder uitgewerkt gaat worden.

3.3 Duurzaam (ver)bouwen

Bij alle (toekomstige) verbouwingen is duurzaamheid een van de belangrijke pijlers. Standaard wordt bij verbouwde afdelingen onder meer LED-verlichting, bewegingsmelders en VAV-kasten (waarmee de ingeblazen luchthoeveelheid kan worden aangepast aan de behoefte) aangebracht.

In 2020 is een start gemaakt met het verder concretiseren en vastleggen van het 'duurzaam bouwen beleid'. Zo is er in het template voor het aanvragen van nieuwe projecten een kopje 'duurzaamheid' toegevoegd. Hierdoor is er in elke bouw- en verbouwproject aandacht voor duurzaamheid. Daarnaast is er een materiaalpaspoort ontwikkeld waarin alle materialen die veel gebruikt worden binnen Alrijne beoordeeld zijn op duurzaamheid. In 2021 is Alrijne verder gegaan met het uitwerken van dit beleid en de verdere implementatie van het materiaalpaspoort binnen Alrijne. Dit is doorgezet in 2023.

Bij de ontwikkeling en ontwerp van nieuw Leythenrode speelt duurzaamheid een belangrijke rol. Zo vindt onderzoek plaats om elk bouwelement (vloeren, muren, daken etc.) een duurzaamheid kenmerk te geven waarbij CO₂-uitstoot minimaal is en eventuele milieukeurmerken zal dragen. Daarnaast worden er zonnepanelen geplaatst en wordt er een koppeling met het ziekenhuis gemaakt om warmte en koude met elkaar te kunnen delen.

3.4 Circulaire bedrijfsvoering

3.4.1 Stappen naar een circulaire bedrijfsvoering

Alrijne streeft op termijn naar een circulaire bedrijfsvoering waarbij gebruikte producten opnieuw worden gebruikt. Een aspect waar dit concept al ver is doorgevoerd in de bedrijfsvoering van Alrijne is voeding. Met Meals on Wheels worden maaltijden voor patiënten op maat gereserveerd: prettig voor de patiënt omdat hij/zij kan eten wat en hoeveel hij/zij wil (people), goed voor het milieu en de kosten omdat er 33% minder voedingsresten overblijven (planet en profit).

Er zijn in 2023 begin stappen gemaakt in circulaire afvalstromen, er zijn PD stromen en koffiebeker stromen opgezet in de Overkant. Er is een begin gemaakt met PP en PET inzameling op de OK en PD stromen in het ziekenhuis. In 2023 werd hier meer vorm aan gegeven.

Tevens is er een “reusable tenzij” beleid opgesteld waarbij er eerst gekeken moet worden bij de inzet van middelen of deze niet met een herbruikbare variant ingezet kan worden. En er zijn vanuit de apotheek verschillende initiatieven om medicijn afval te reduceren door betere voorschriften het beoordelen van retour medicatie en deze op verantwoorde wijze in te zetten.

3.4.2 Omvang afvalstromen

2023	Leiderdorp	Leiden	Alphen a/d Rijn*	Leythenrode	Alle locaties
Niet-specifiek ziekenhuisafval-2023 (niet circulair)	443.7 455.9 (-0.3%)	108 118.7 (-9 %)	126.3 200.1 (-36.9%)	78.9 83.9 (-5.9%)	759.9 858.6 (-11.5%)
Specifiek Ziekenhuisafval -2023 (niet circulair)	53.0 65.3 (-19%)	29.7 30.8 (-3.6%)	1.6 4.9 (-67.3%)	0 1.0 (-100%)	84.3 102 (-17.4%)
Papier/karton 2023 (circulair)	90.9 83.5 (+9%)	21.4 25.5 (-16.4%)	16.5 28.8 (-42.7%)	4.9 5.2 (-5.8%)	133.7 143 (-6.5%)
Rest circulaire afvalstromen 2023 (o.a. SWILL,Vetten, Glas , PMD , PP , koffiebekers)	13.4	6.3	1.1	1.1	22.8
Totaal**2023	578.6 605 (-4.3%)	159.1 175 (-9.1 %)	144.4 233.8 (-38.2%)	83.8 90.1 (-7%)	965.9 1103.9 (- 12.5%)
Niet circulaire reststromen 2023 (restafval, chemicaliën etc.)	16.8 29.2 (-42.8 %)	7.3 21.4 (-65.9 %)	0.9 1.9 (-52%)	0.1 0.4 (-75%)	25.1 52.9 (-52.6%)

* Het afval van Verpleeghuis Oudshoorn wordt afgevoerd vanaf Alrijne Ziekenhuis Alphen a/d Rijn

** De totale omvang is groter dan de omvang van de genoemde afvalstromen, een aantal (kleinere) afvalstromen is hieronder benoemd. Dit betreft met name chemicaliën, bouwafval en afgedankte apparatuur.

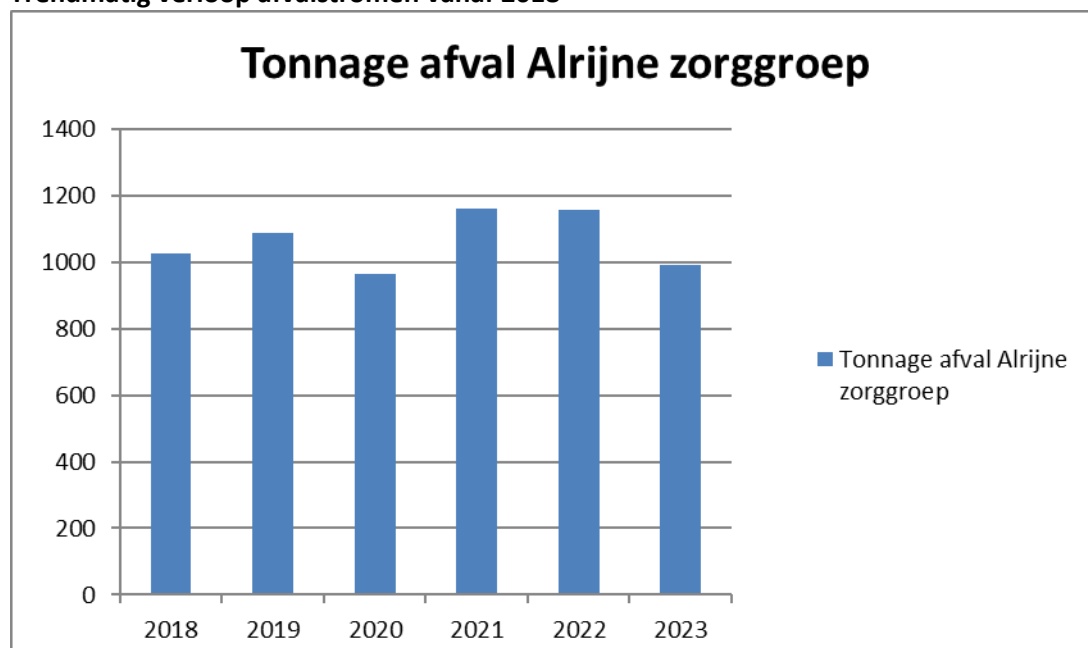
Monitoring van de afgevoerde hoeveelheden afvalstoffen vindt plaats via de rapportage van afvalverwerker Renewi.
Zo kan de organisatie peilen wat het effect is van de ingevoerde preventiemaatregelen op de afgevoerde hoeveelheden.

De totale hoeveelheid afgevoerd afval van Alrijne Zorggroep is **in 2023 gedaald met 12.5 %** t.o.v. 2022. De reststromen zijn gedaald met 52.6 %. Het komend jaar zal de tonnage hoogstwaarschijnlijk lager uitvallen vanwege hogere inzet op circulaire verwerking. De verhouding Niet circulair (totaal 869.3) t.o.v. Circulair (totaal 156.5) = 15.3% van totaal

Daar vorig jaar rest circulaire gedeeltelijk niet zijn gemeten kan de verhouding (exl. Papier/karton) iets anders liggen. Volgend jaar is hier helderder beeld van.

De vermindering en circulair inzetten van de afvalstoffen gaat de goede kant op.

Trendmatig verloop afvalstromen vanaf 2018

3.5 Energie en CO2

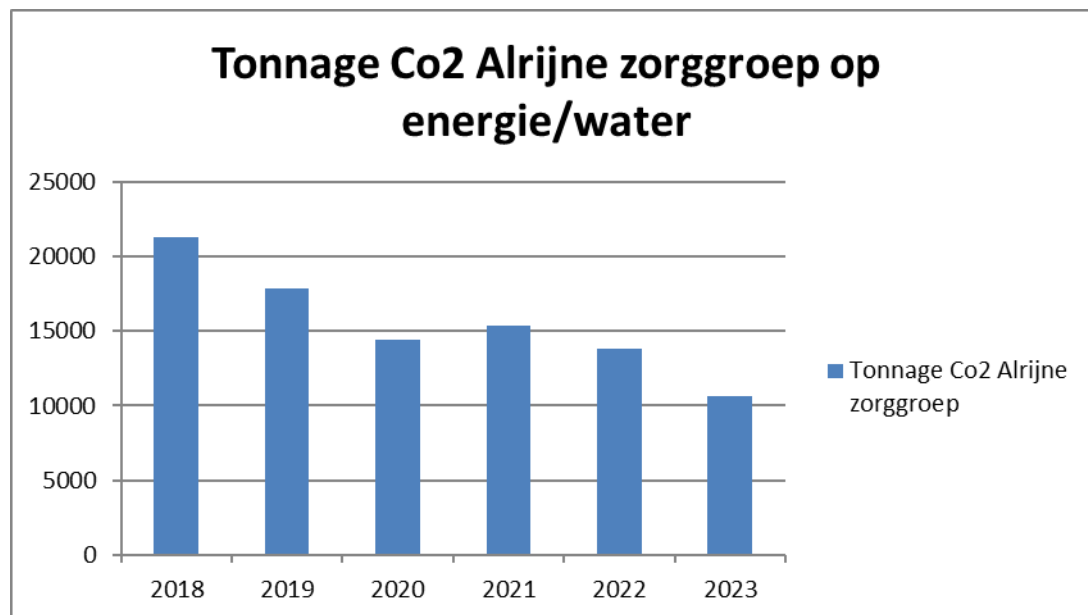
3.5.1 Stappen naar een CO2-vrije energievoorziening

Alrijne streeft op termijn naar een CO2-vrije energievoorziening. In 2016 is een stap in die richting gezet door een deel van haar energie groen - afkomstig van Deense windturbines - (en nu Hollands windenergie) in te kopen en nieuwe koelmachines (met betere koelcapaciteit en lager energieverbruik) te plaatsen op het dak van ziekenhuis Leiderdorp. Eerdere stappen in deze richting zijn het gebruik van stadswarmte op locatie Leiden (sinds 1987), het gebruik van een Warmte-Koude Opslag in Leiderdorp (2005) en Alphen aan den Rijn (2011), het gebruik van zonnecollectoren op Oudshoorn (2014) de gefaseerde vervanging door LED-verlichting op alle locaties (2011 – heden), de ingebruikname van de koppeling warmte/koude tussen locaties Alphen en Oudshoorn (2022) en plannen maken voor het gasloos maken van Locatie Leiderdorp (2023-heden). Het in gebruik nemen van de Groene Gevel in Leiderdorp werpt zijn vruchten af.

In 2023 is t.o.v. 2022 **23.1 % minder** CO2-uitstoot geweest door energie en water verbruik.

Dit is t.o.v 2018 (peildatum) **50.1 % minder** (volgens weergave in de milieubarometer)

De reden van verdere verlaging is onder andere het in gebruik nemen van de groene gevel in Leiderdorp , vermindering van elektra gebruik op meerdere locaties en hogere percentage inkoop groene energie.

3.5.2 Verbruik elektriciteit, gas en (afval) water

Energie en water verbruik 2023 (% t.o.v. 2022)

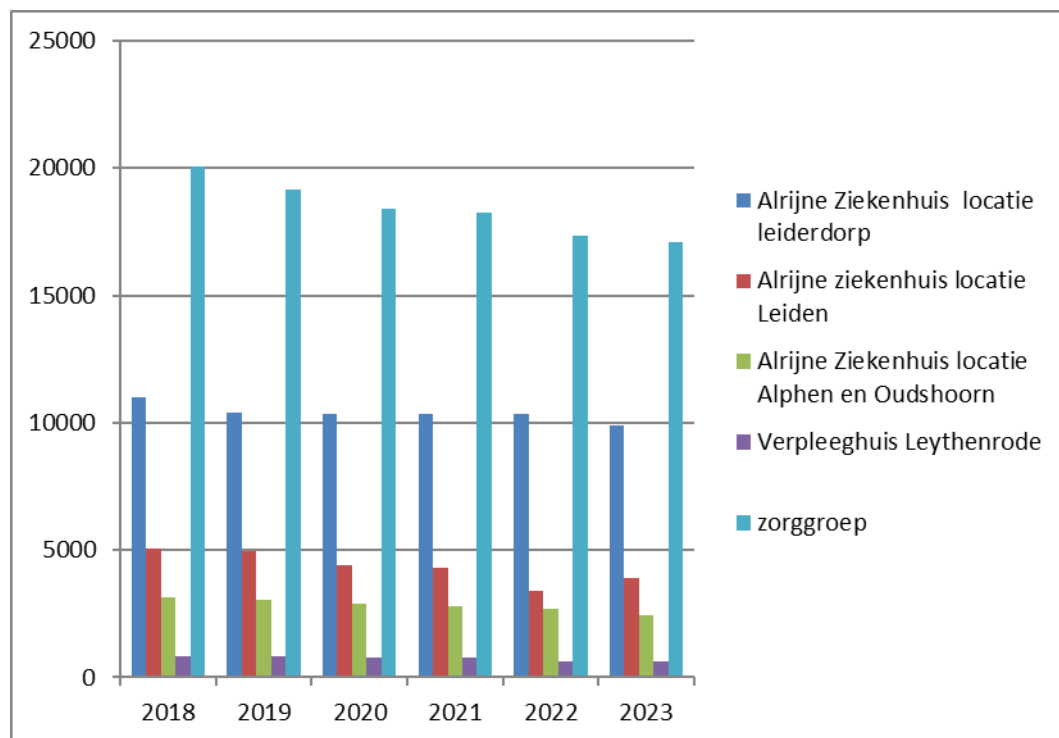
Locatie	Elektriciteit (MWh)	WKO, besparing (MWh)	Gas (m³)	Water (m³)	Emissie CO ₂ (ton) elec/gas/water
Alrijne Ziekenhuis Leiderdorp	9.886 10.088 (-2.0%)	3.023 2.974 (-1.6%)	1.355.912 1.460.990 (-7.7%)	57.755 61.845 (-6.6 %)	
Alrijne Ziekenhuis Leiden	3.895 3.402 (+14.5%)	n.v.t.	194.571 230.231 (-15.5%)	9.362 8.345 (+12.2%)	
Alrijne Ziekenhuis Alphen a/d Rijn en Oudshoorn	2.441 2.683 (-9%)	190 321 (-41%)	228.294 282.782 (-19.3%)	17.140 16.542 (+3.6%)	
Verpleeghuis Leythenrode	624 639 (-2.3%)	n.v.t.	118.455 149.626 (-20.8%)	6.235 5.839 (+6.8%)	
Kantoorgebouw De Overkant Leiderdorp	251 256 (-1.9%)	n.v.t.	14.479 16.013 (-9.6%)	1713 1085 (+57.9%)	
Totaal (% t.o.v. 2022)	17.097 17.024 (-1.3%)	3.213 3.295 (-2.5%)	1.911.711 2.139.642 (-10.6%)	92.205 93.654 (-1.5%)	10.597 13.792 (-23.2%)

In bovenstaande tabel is het verbruik van elektriciteit, WKO-opbrengst, gas en water van alle locaties van Alrijne Zorggroep weergegeven. De bovenste waarde is van 2022 (grijs), daaronder het verbruik in 2023 en het verschil in % .

Elektriciteit

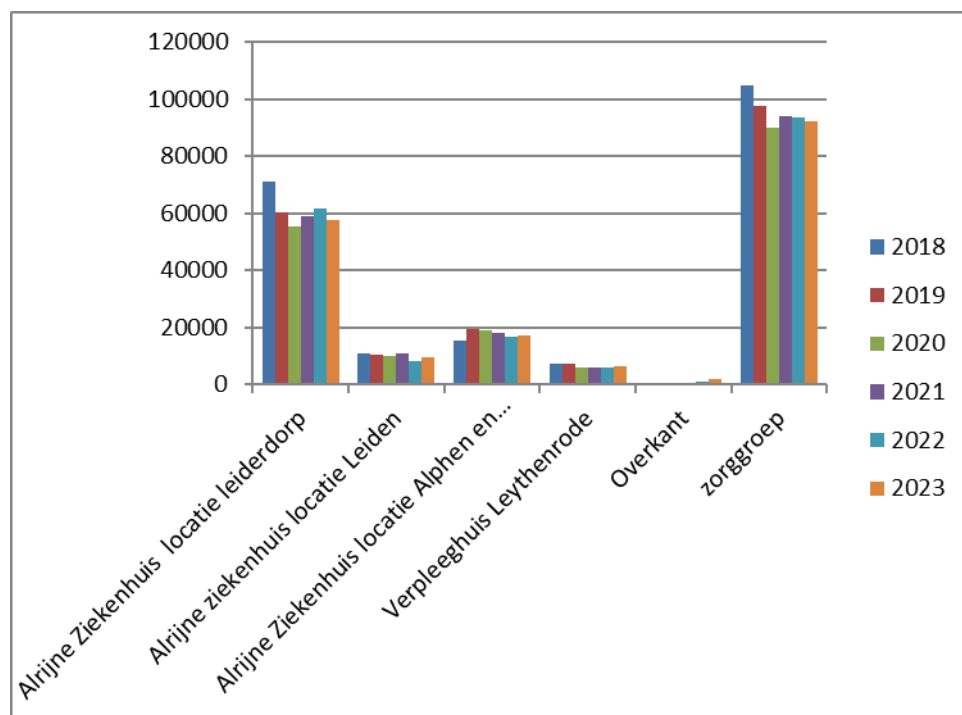
Sinds 2019 heeft Alrijne Zorggroep 11% van haar stroomverbruik 'vergroend' met Hollandse windenergie en in **2023 naar 20%**. Het verbruik van elektriciteit voor de gehele Zorggroep was **in 2023 1.3 % lager** dan in 2022.

Het totaal lag relatief stabiel t.o.v. het verbruik van 2022. Locatie leiden had een verhoogd verbruik vanwege uitval koel apparatuur in 2022 en deze is weer in gebruik genomen in 2023.

Water

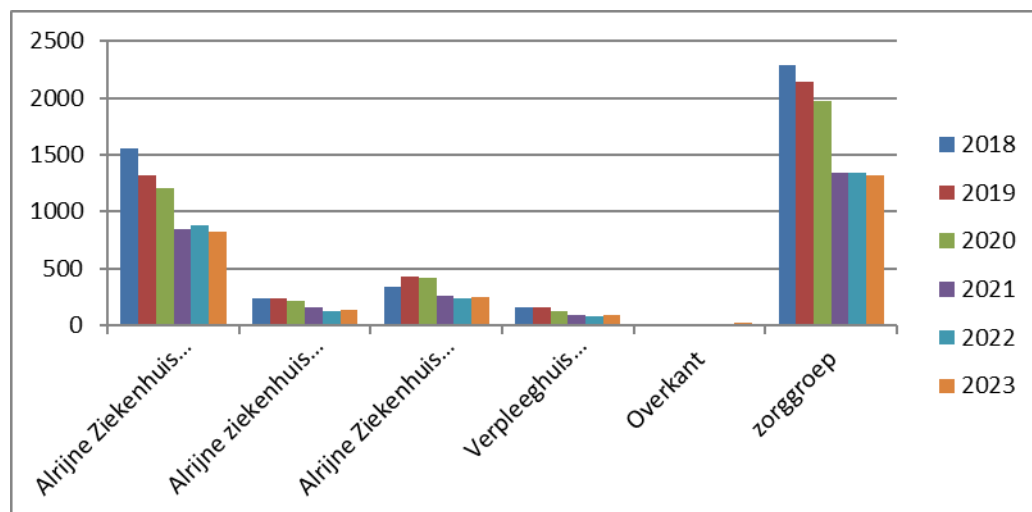
Het waterverbruik van Alrijne Zorggroep was **in 2023 1.5 % lager** dan in 2022. Deze daling is veroorzaakt door minder verbruik in Leiderdorp. Daarentegen is er meer verbruikt op de andere locaties.

Afvalwater

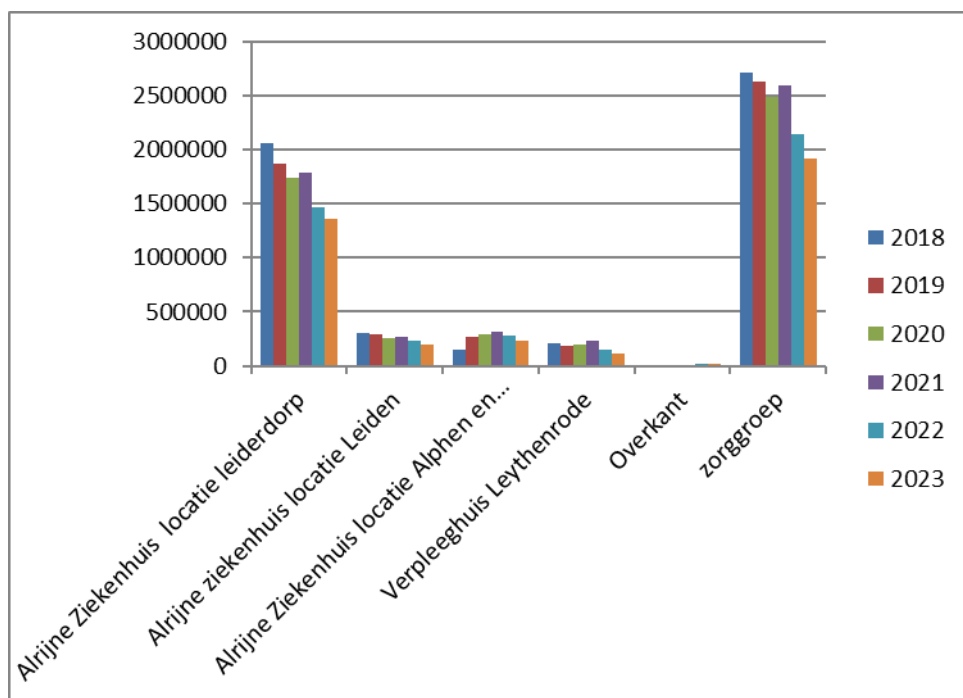
VE staat voor vervuilingseenheid, berekend naar het waterverbruik per locatie.

Wanneer het afvalwater van de organisatie vergelijkbaar is met huishoudelijk afvalwater rekent de Milieubarometer dit automatisch om naar VE (0,023 VE per m3 water tot 2020). In 2023 is op meerdere locaties meer water gebruikt en is er een andere VE-berekening toegepast. Per 2021 wordt 0.015 VE per m3 gehanteerd. Dit is het cijfer waarmee voor zorginstellingen wordt gerekend wat voorheen niet werd gedaan. In totaal betekent dit voor de Zorggroep in 2023 een **daling van 1.6 %** op VE (van 1337 naar 1315).

Gas

Het gasverbruik totaal in **2023 was 10.6 % lager** dan in 2022. (en 29.4% lager t.o.v. 2018) Met name locatie Leiderdorp heeft een blijvende verlaging van gasverbruik door de groene gevel. Verder is op alle locaties een verlaging te zien. Met name locatie Leiden. De relatieve zachte winter draagt ook bij aan gasverbruik verlaging.

Warmte/koude uit Warmte Koude opslag

Alrijne Zorggroep heeft zowel in Leiderdorp als in Alphen a/d Rijn een warmte-koude-opslag-installatie (WKO) in de bodem. Met de WKO wordt koude in de winter opgeslagen voor gebruik in de zomer. De WKO's leverden in 2023 Leiderdorp 1.6 % minder en in Alphen a/d Rijn 41 % minder op aan besparing op primaire energie dan in 2022. Er is onderzocht hoe de WKO beter te benutten en te optimaliseren en is er een plan opgesteld om de installaties technisch te verbeteren voor meer opbrengst.

Terugdringing energieverbruik

Alrijne Zorggroep blijft streven naar het terugdringen van de hoeveelheid gebruikte energie. De wijze waarop dit gebeurd is beschreven in het Energiebesparingsplannen van Alrijne. Deze plannen zijn in 2023 geëvalueerd en bijgesteld. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met de economische, technische, financiële en maatschappelijke omstandigheden.

3.6 Zichtbaarheid Duurzaam Alrijne voor stakeholders

Alrijne Zorggroep streeft er naar patiënten, cliënten, medewerkers en bezoekers meer bewust te maken van de verduurzaming die binnen Alrijne plaatsvindt. Helaas is er vanwege Covid geen uitvoering gegeven aan open dagen en 'dag van de duurzaamheid'.

Aan het label #duurzamedinsdag en #groenalrijne is invulling gegeven en wordt gebruikt om naar stakeholders over duurzaamheid te spreken.

3.7 Overige aspecten

Naast bovenstaande speerpunten zijn onderstaande aspecten gerealiseerd:

3.7.1 Gevaarlijke stoffen

In het Jaarverslag 'Vervoer gevaarlijke stoffen over de weg (ADR) 2023' is beschreven hoe Alrijne Zorggroep invulling heeft gegeven aan de eisen van de 'wet vervoer gevaarlijke stoffen over de weg'. Mede hierdoor hebben medewerkers van diverse afdelingen een training 'veilig werken met gevaarlijke stoffen' gevolgd. Er hebben zich geen calamiteiten of incidenten met gevaarlijke stoffen voorgedaan in 2023.

Op alle locaties is door de veiligheidsadviseur op locaties geïnventariseerd qua opslag en zonnodig aangepast.

Voor de Zorggroep is in 2019 een reductieplan 'gevaarlijke stoffen' opgesteld om het aantal gevaarlijke stoffen waar mogelijk te reduceren. De afgelopen jaren heeft de Veiligheidsadviseur gevaarlijke stoffen de hoeveelheden zoveel als mogelijk gereduceerd om daarmee te voldoen aan de gestelde ondergrenzen van de PGS-15 en PGS-8 richtlijnen.

3.7.2 Inspecties

Algemeen

In 2022 hebben de Omgevingsdiensten Midden-Holland en West-Holland inspecties uitgevoerd in ziekenhuislocaties Alphen aan den Rijn, Leiderdorp. De volgende verbeterpunten zijn geconstateerd:

Leiderdorp-

Geen bijzonderheden

Alphen & Oudshoorn-

Keuringen van brandstofleidingen naar installaties waren (nog) niet uitgevoerd. Is uitgevoerd.

Leiden-

Geen bijzonderheden

Afvalwater

In 2023 zijn periodieke controles uitgevoerd op de kwaliteit van het afvalwater van de locaties Leiden en Leiderdorp van Alrijne Ziekenhuis. De inspecties zijn uitgevoerd door een onafhankelijk en gecertificeerd bedrijf. In Leiderdorp en Leiden zijn geen overschrijdingen van de norm vastgesteld.

Opslag gevaarlijke stoffen

Bij ziekenhuislocatie Leiderdorp, Leiden en Alphen a/d Rijn zijn controles uitgevoerd met als aandachtspunt gevaarlijke stoffen. Hierbij is gekeken naar opslag en hantering van gevaarlijke stoffen door personeel dat hier frequent mee in aanraking komt.

3.7.3 Green Teams

In 2023 zijn er binnen Alrijne verschillende 'Green Teams' aanwezig zoals de afdelingen OK, radiologie, kinderafdeling, verpleegafdeling C4, A3, A2 en endoscopie afdeling. Deze teams houden zich bezig met het verduurzamen van hun afdelingen en communiceren regelmatig over hun behaalde resultaten. Hier zijn al verschillende acties uit voortgekomen zoals pilots opzet van aparte inzameling plasticsoorten, verminderen van papierafval bij overdrachten en het verminderen van energieverbruik.

In 2024 gaan deze teams verder met het verduurzamen van hun afdeling en er komen meer Green teams bij!

3.7.4 Start SUP traject.

Alrijne gebruikt een grote hoeveelheid disposable koffiebekers. Deze worden op dit moment nog niet apart ingezameld, waardoor er waardevolle grondstoffen verloren gaan. In 2021 is Alrijne gestart met een Lean verbetertraject om te onderzoeken hoe deze koffiebekers apart ingezameld kunnen gaan worden. In 2023 is dit voortgezet. Er zijn ook afdelingen die geen wegwerpbekers meer gebruiken en overgegaan zijn naar afwasbare bekens. Er is door afdeling Hotel een project opgezet om invulling te geven aan de SUP regeling wat er voor moet zorgen dat er geen disposable bekens meer worden gebruikt en welke in 2024 uitgerold moet worden.

3.7.5 Inzet studenten duurzaamheid

In 2023 zijn er weer een aantal onderzoeken gedaan door studenten. Door beperkte capaciteit voor begeleiding is dit jaar vooral aandacht gegeven aan korte onderzoeksprojecten op verschillende afdelingen in het kader van stageopdrachten. Daarnaast is er meegedacht over een pressurecooker. Hierin heeft een groep studenten aan een duurzaamheidsvraagstuk van Alrijne gewerkt en een oplossing hiervoor bedacht.

Daarnaast heeft Alrijne in samenwerking met de Sustainable Thesis lab, een samenwerking van de universiteit Leiden, TU Delft en de Erasmus universiteit Rotterdam een student begeleid die een onderzoek heeft gedaan naar duurzaamheid van de PET-CT scanner. Hieruit bleek dat er nog veel winst te behalen is op energieverbruik en afval.

3.7.6 Kartrekkers duurzaamheid/ visie

In 2021 is er een start gemaakt met inventarisatie van wat er intern en extern speelt binnen Alrijne en hoe wij dit kunnen bundelen tot een nieuw visiestuk. In 2023 is dit verder uitgewerkt en tot een visiestuk geschreven. Dit stuk is vastgesteld door de Raad van Bestuur. In 2023 is er nagedacht over verdere uitwerking van dit stuk, zijn er 4 kartrekkers aangewezen die de 4 pijlers van Alrijne gaan uitdragen. Er is een X matrix opgesteld met korte en lange termijn doelen en activiteiten die in 2024 uitgevoerd worden.